Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hэ гарана | № 149 (16972) | 1985 оной июниин 29, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

МОСКВА ЕРЭБЭ

КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ле Зуан түрүүтэй Вьетнамай Социалис Республикын партийно-правительственна делегаци КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй урялаар хани ёhоной албанай хэрэгээр июнини 27-до Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Ле Зуаниие, делегациин гэшүүдые угтаhан байгаа.

Мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй харуулаар үдэшэгдэhэн автомашинануд аэродром дээрэhээ Кремль тээшэ шэглэн гараба.

* * *

Кремль соо, Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевско зал соо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Ле Зуаниие, делегациин гэшүүдые үнэн зүрхэнhөө амаршалан угтаа.

Нүхэд Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, В. В. Кузнецов, К. В. Русаков болон бусад тусхай тушаалтад Кремль соо болоhон угталгада хабаадалсаhан байгаа.

(ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ ИТЭЙГЭЭР, ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ЯБУУЛАЯ!

ХЫ ЮУМЭНДЭЭ ЭЗЭН БАЙХАДАА

...жэлдэ витаминтай ...рил ехээр бэлэд... ...гээшэ тон шуха... ...лаараа ашаг үрэ... ...анай совхозойхид болонхой.

...анай эйлые адуу... ...ргатайл hаань ба... ...эг боложо, орон... ...бха, корнеплод, ...ндэр гэхэ мэтэ бе... ...рсфильмынг, каротин ехэ... ...нс» гэжэ ф ...ехээр хэрэглэдэг ...втор, рех ...рилгын табигдажа ...ланга ...лангаяа ехэ уд... ...гэжэ - эли ...й. Юуб гэхэдэ, ...мын гол ...ар үйлэдбэрилэг... ...оль гүйсэ ...hүнэй болон бу... ...алков үнг ...ниин өөрынь үнэ ...ктер б ...ка үгэхэ байна ...ноке пр ...ежитие» ...hэээ манай сов... Вера Г ...интай ногооной ...даhан Натар ...татаха хэрэгтэ ...оной эрх ...арал хандуулаг... ...лируулэгдэ ...до 12,7 мянган ...ж гурил үйлэд... ...телевиде ...гэрэгшэ үбэлжэл... ...линэй «А ...трэниие hаалинн ...ион—ГМХ ...ондо хүсэд нор... ...тайгаар

...moор оруулжа эдюулхэ, эхэ гахайнуудта, поршоонхонуудта, мүн тугал, хуьгадта hайса эдюулхэ аргатай болообди. Витаминтай ногооной гурил гүрэндэ худалдахадамнай орондонь холимол тэжээл үгэнэ ха юм.

Энээниие хараада абажа, байгша ондо 16 мянган центнерhээ бага бэшэ тиимэ тэжээл буйлуулан гаргаха гэжэ механизаторнуудная социалис уялга соогоо бэшээ. Витаминтай ногооной гурил гаргаха гэзэ үшөө юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, энээниие ямаршье уларилтай хаhада, хура бороо, халуун наран соошье, намарай хүйтэнэй үедэшье hаадгүй татаха аргатай ха юм.

Мүнөө июниин 21-hээ хойшо Слобода тосхоной хажуудахи тэжээл үйлэдбэрилгын цех шадар тодхогдоhон АВМ-0,65 түхэлэй холбомол хоёр агрегат витаминтай ногооной гурил татажа захаланхай. Эндэ үнинэй механизатор А. С. Паньковой хүтэлбэрилгэ доро 12 хүн худэлнэ. Тэдэнэр өөhэдөө хүсөөр сабшалангай ногоо, мүн энээндэ зорюулагдажа хабар эртэ таригдаhан горох-обёосой холисые сабшажа зөөнэ, бүхы ажалаа өөhэдөө бүтээнэ. Тус звено бүхыдэнь 8 мянган центнер ногооной гурил үйлэдбэрилхэ юм.

Тиихэдэ Буй тосхонhоо холо бэшэ тодхогдоhон АВМ-1,5 түхэлэй бүри хүсэ ехэтэй агрегат июниин 24-hоо ажалаа эхилээ. Найман механизаторнуудhаа бүридэнэн тус звеноое дүршэлтэй тракторист Н. А. Дульянинов хүтэлбэрилнэ.

Худэлжэ эхилhэнhээ хойшо эдэ хоёр звено хамтадань түрүүшын 200 шахуу центнер витаминтай ногооной гурил татаад байна.

Нёдондо жэлhээ хойшо АВМ агрегадуудай коллективүүдые хамтын подрядай гуримда оруулжа, үйлэдбэрилhэн продукциингаа хэмжээгээр, тэрэнэй шанарай эзргээр түлөөhэ абадаг болгообди. Звенонууд өөhэдөө тусхай газартай, техникэтэй юм. Тэндээ хэрэгтэй үргамал тарижа, өөhэдөө харууhалжа, уhалжа ургуулаад, ногоон ургасыень хуряана, агрегадтаа зөөжэ гурил болгоно гээшэ. Бидэ тэдэнэй механизаторнуудые, техникыень ондоо ажалда абажа hамшаадаггүйбди. Нүгөө талаhаа тэдэнэр агрономуудай заабаряар, технологическа картынгаа ёhоор бүхы ажалаа саг соонь хэнэ. Иигэжэ бүхы юумэндээ бодото эзэд байхадаа, тэдэнэр саг соонь ажалаа хайшан гэжэ эмхидхэхэ, худэлмэрээ хэзээ эхилжэ, хэзээ дүүргэхээр мэдэнэ, урдахи зорилгонуудаа яажа заатагүй дүүргэхэб гэжэ булта оролдоно бшуу.

Ойрын үдэрнүүдтэ совхозой бүхы отделени, бригадануд үбhэ сабшалга, хуряалга, сенаж даралгадаа жэгдэрэн орохонь.

Ф. ЕФИМОВ.
Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРhӨӨ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР

...эрнүүдтэ хура бо... ...ожо, үбhэ тэжээл ...худэлмэриие ур... ...жа эхилхэ аргагүй ...аань, Мухар-Шэ... ...ной «Коммунизм» ...миин hуунагүй. ...элжээндэ Сул... ...анай тоогой ха... ...огдоhон АВМ-0,4 ...шан агрегадые ...ёр халаан соо « hаадгүйгөөр худэлгэжэ, түрүүшын үдэртэ бүтээсэтэйгээр ашаглана. Эдэнэр абаhаар полинуудай захаар, малай байрануud шадар ургаhан халааханй, үрмэдэнэ, ногоо сабшажа, витаминтай гурил болгоо. hаянай хүсы үбhэнэй ургасые сабшажа, витаминтай ногооной гурил татажа захаланхай,

Тракторист И. В. Сапожниковой КУФ агрегадаар ногоо сабшаад үгэхэдэнь, тэрэниие механизатор А. Е. Гусляков хоёр тэргэтэй трактораар АВМ агрегадта зөөдэг.

Даб дээрэ ургасын 50 центнер шэнэ ногооной гурил татагдажа, мэшээглэгдээд байна. Ехэ сарай, hарабша доро тодхогдоhон энэ агрегат хура бороогой эзhалгаряагүй адхаржа байхадашье ажалаа зогсооногүй.

— Мүнөө жэлдэ звеномнай 300 тонно ногооной гурил гаргаха түсэбтэй. Тэрэнээ үлүүлэн дүүргэхэ hанаан бик. Энэ жэлдэ сабшаха, гурил болгохо ногооной ургаса хаа хаакагүй гаража байна. Витаминтай ногооной гурил гаргаха худэлмэри намар хожом болотор эршэмтэйгээр ябуулагдаха болоно. Иигээд hаяар колхоздомнай үшөө нэгэ АВМ-1,5 түхэлэй агрегат худэлгэгдэжэ эхилхэ юм, — гэжэ эндэхи механизатор А. П. Оленников хэлэнэ.

В. ШИРДАРМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Ленинэй зам» газетын худэлмэрилэгшэ.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

РЕСПУБЛИКЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН КИЕВТЭ БОЛОБО

КИЕВ. (ТАСС). Республикын партийна организацийн эдэбхитэдэй суглаан июниин 27-до эндэ боложо, эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха талаар КПСС эй ЦК-да болоhон зүблөөн дээрэ тодорхойлогдоhон заабари зүбшэлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын асуудалнуудые, 1985 оной социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые, бүхы табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгонуудые али бүхы талаhаань зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Эмхидхэлэй ба политическэ худэлмэри хүтэлбэрилгые, тэрэнэй түхэл шэнжэнүүдые, онол аргануудые, нарин жүүлан hайжаруулгын, КПСС-эй XXVII съездэй бэлэдхэлэй асуудалнуудта ехэ анхаралан хандуулагдаа.

Партийн обкомуудай нэгэдэхи секретарьнар, областной гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Украинын Компартийн ЦК-гай, УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ба УССР-эй Министрнүүдэй Советэй, Украинын профсоюзуудай советэй, Украинын ЛКСМ-эй ЦК-гай харюусалгата худэлмэрилэгшэд, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, хэдэн нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай колхоз, совхозуудай, научна эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд партийна организацинуудай секретарьнар, үйлэдбэриин түрүүшүүл, зохеохы интеллигенциин түлөөлэгшэд эдэбхитэдэй суглаанда хабаадаhан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартийн ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий мэдээсэл хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшадай урда үгэ хэлээ.

Партийн Донецкэ обкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Миронов, Киевэй станок бүтээлгын нэгэдэлэй генеральна директор В. Н. Кальченко, УССР-эй Науканalthough академийн вице-президент, УССР-эй Науканууд академийн Материалнуудые шэнжэлэлгын институдэй директор В. И. Трефилов, «Донецкуголь» нэгэдэлэй «Трудовская» шахтын сэбэрлэлгын забойн худэлмэришэдэй бригадир А. Д. Полищук, партийн Одесскэ обкомой нэгэдэхи секретарь А. П. Ночевкин, Днепропетровско областийн Криничанска районой «Украина» колхозой түрүүлэгшэ Е. Г. Журавель, партийн Черкасска обкомой нэгэдэхи секретарь И. К. Лутак суглаанай зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан байгаа.

* * *

Энэл үдэртөө М. С. Горбачев Москва бусахаяа Киевhээ мордобо. В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. С. Шевченко, республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, партийна болон совет бусад худэлмэрилэгшэд аэропорт дээрэ тэрэниие үдэшөө.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Г. А. Алиев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков болон бусад нүхэд Москвагай аэродром дээрэ М. С. Горбачевые угтаба.

ДЕЛЕГАЦИ ВАРШАВАhАА МОРДОБО

ВАРШАВА, июниин 27. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов түрүүтэй совет делегаци Эхэ ороноо бусахаяа Варшавahаа мүнөөдэр мордобо, Экономическа Харилсан туhалалсалгын Советэй сессийн 40-дэхи заседанида тэрэ хабаадалсаhан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, Н. Б. Мартынов, Н. В. Талызин, СССР-эй министрнүүдэй нэгэдэхи орлогшонор В. Ф. Мальцев, Н. Д. Комаров тэрэнэй бүридэлдэ ороно.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь К. Барчиковский, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Месснер, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшэ М. Горывода, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, СЭВ-тэхи ПНР-эй саг ургэлжын түлөөлэгшэ Я. Ободовский, бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ делегациие үдэшөө.

СССР-hээ ПНР-тэ байдаг элшэн сайд А. Н. Аксенов үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

* * *

Москвагай аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, бусад тусхай тушаалтад делегациие угтаhан байна.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУБИТА

Эрдэмтэдэй худэлмэриие партийн үндэрөөр сэгнэхэ бүринь, ороной технико-экономическа болон социальна хүгжэлтэдэ эрдэм ухаанай үүргые дээшэлүүлгэдэ бүри ехэ эрилтэнүүд табигдана. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалгада зорюулагдажа, июниин 26-да Москвада болоhон СССР-эй Науканууд академийн эрдэмтэдэй суглаан дээрэ олон миллион совет шэнжэлэгшэдэй энэ ехэ харюусалга тухай хөөрэлдөөн болобо.

КПСС-эй ЦК-да июнь hарада болоhон зүблөөн дээрэ Науканууд академийн урда ехэ зорилгонууд табигдаhан байна. Академийн президент академик А. П. Александров суглаае нээхэдээ, энээн тухай хэлээ. Экономикын хүгжэлтые хурдадхаха, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шэглэлээр хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ шухала гэжэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ, академийн эмхи зургаануудай ажал ябуулгын эмхидхэлэй гуримые нарижуулан hайжаруулха, эрдэм ухаанай түйлалтануудые түргөөр нэбтэрүүлдэг болохо талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байна.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха талаар партийн табиhан зорилгонуудые амжалтатайгаар шидхэхын тула хүсээ арьбадхахые эрдэмтэдые, ороной академическэ эрдэм ухаанай бүхы худэлмэрилэгшэдые суглаанда хабаадагшад уряалба.

(ТАСС).

СТАХАНОВСКА ЁhО ЗАНШАЛНУУДЫЕ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГШЭД

Июниин 27-до Москвада, В. И. Ленинэй Түбэй музейдэ ажалай мэдээжэ үүсхэлнүүдые гаргаhан үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй залуу худэлмэришэд үүлзаhан байна. Стахановска худэлөөнэй 50 жэлдэ энэнь зорюулагдаа.

Оронойнгоо ёhотой эзэд болохо совет хүнүүдэй ажалдаа шэнэ ёhоор хандалгань энэ патриотическа худэлөөндэ эли тэдэсор харуулагдаа hэн. Түрүүшын табан жэлнүүдэй баатарнуудай хэрэгүүдые үргэлжэлүүлэгшэд, мүнөөдэр музейдэ ерэhэн Москва—Сортировочная депогой машинист-инструктор, коммунис ажалай түлөө худэлөөнэй үүсхэл гаргагшадай нэгэн А. Лебедев, Социалис Ажалай Герой, Фрунзиин нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй фабрикын буд нэхэгшэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ мүрысөө үүсхэгшэ М. Иванникова, Социалис Ажалай Герой, «Зеленоградстрой» нэгэдэлэй бариргашадай бригадир, бригадна подрядай үүсхэл гаргагша Н. Зотобин болон бусад шэн зоригто ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг юм.

Залуушуулай урда үгэ хэлэхэдээ, стахановска худэлөөн тэдэнэрэй худэлдэг ажалша коллективүүдэй ажабайдалда бата hүүри эзэлэнхэй гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Аха үетэнэй түйлалтануудые арьбадхахаар бэлэн худэлмэришэдэй ёhотой халаан ургана.

— Манай предприятиин хэдэн арбаад залуу худэлмэришэд түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэнхэй. Москвада Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн фестивалиин нээгдэхэ үдэр болотор, стахановска худэлөөнэй 50 жэлэй ой болотор табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ уялгануудые комсомол-залуушуулэй олохон бригаданууд абанхэй,— гээд үүлзалгада хабаадагша, Орджоникидзеиин нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой слесарь С. Красников хэлэбэ.— Ерэхэ табан жэлдэшье габшагай шангаар худэлхэ хараатайбди. 180 залуу худэлмэришэд кварталай түсэбые КПСС-эй XXVII съездын нээгдэтэр дүүргэхэ уялга абанхай.

Үүлзагга дээрэ үйлэдбэриин ветерануud коммунис ажалай ударнигай тэмдэгүүдые залуу түрүүшүүлдэ барюулаа.

(ТАСС).

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭ

Урда Корейhээ гадаадын сэрэгүүдые гаргахын ба амгалан ёhоор демократическа гуримаар ороноо нэгэдүүлхын түлөө корей арадай ябуулдаг тэмсэлтэй hаналаа нэгэдэлгын пара манай орондо эхилhэй. Тэрэнэй программын ёhоор июниин 27-до Москвагай Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводто митинг үнгэргэгдэбэ.

Алас-Дурна зүгтэ американ империализмын ябуулдаг эзэрхэг түримхэй хараа шугамые үгэ хэлэгшэд эрид шангаар бүруушааба. Урда Корейдэ гадаадын сэрэгүүдэй байлгань, «Першинг-2» түхэлэй американ ракетэнүүдые ба далита ракетэнүүдые энэ орондо тараан тодхохо түсэблэлгэнь, Сеулэй хархис захиргаанай арад зондо харша политикань хахад арал дээрэхи байдалые гуримшуулгада hаад тодхор татадаг байна, гээд онсолон тэмдэглэгдээ.

Энэ орон нютагтахи аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, Корейе амгалан гуримаар нэгэдүүлхын тула США сэрэгүүдээ, бүхы түхэлэй буу зэбсэгүүдээ, тэрэ тоодо ядерна хэрэгсэлнүүдээ Урда Корейhээ гаргаха зэргэтэй гэжэ митингдэ хабаадагшад мэдүүлээ.

(ТАСС).

ҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭХЭ

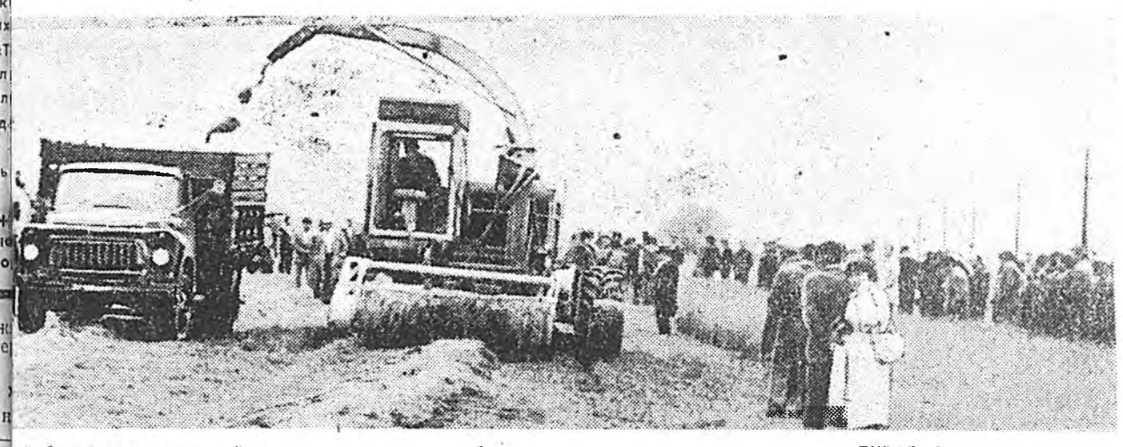

...ай болон тарималаа...н болзорто хатааа... шэмэ шанартай ...р бэлэдхэгдэдэг ...иин hүүлэй үдэр... ...а бороон таhалга... ...жо, үбhэ тэжээл ...э горитойхон бэр... ...оуулна. Сагай ула... ...а гасаланта бэрхэ... ...ахын тула ороной... область, хизаар... ...ынүүд түрүү онсл... ...аор нэбтэрүүлдэг ...Эдэнэй баян дүй ...алан абаха гэшэ ...о шухалада тоо... ...ангаяа байгша ондо ...эз мүнөө хүрэтэр ...й шахуу орожо ...соотой үдэрнүүдтэ ...бэлэдхэлгээ hаад... ...улхын тула Улаан... ...ной Ивалгын ОПХ, ...овхоз Новосибир... ...до, мүн Прибал... ...убликануудта хэ... ...түрүү онол арга... ...энөөр нэбтэрүүл... ...эрэ дурсагдагша ...а республиканска ...згэгдэжэ, тэндэ ...комуудай, райко... ...эхи секретарьнар, ...омуудай түрүүлэг... ...онуудай агропро... ...згэдэлнүүдэй, кол... ...уудай мэргэжэлтэд, ...гшэд, партийн об... ...уряадай АССР-эй ...дэй Советэй болон ...нүүд, эмхи зур... ...арюусалгата хү... ...эд, эрдэмтэд ха... ...тэжээл бэлэд... ...технологи хэ... ...ай дэлгэрэнгыгээр ...лсэжэ, үргэнөөр ...а байhан түрүү ...ейнь дүтөөр та... ...онирхон хараhан ...а хабаадагшад түрүү ...алгын ОПХ-гай hү... нэй комплексын дэргэдэ баригдажа дүүрэхэеэ байhан үбhэ тэжээл hалхитуулан хатаажа хадагалха томо байрасклад хараа. Удаань үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулагдажа байhан элдэб маркын машина, техникэ, оньhон түхеэрэлгэнүүдые, мүн үбhэ полиэтиленовэ пленко доро, түхэреэн хушалтатай ханагүй байра соо hалхитуулан хатааха, үбhэ тэжээлдэ консервантнуудые холихо онол аргануудые hонирхон хараhан байна. Эндэ Ивалгын ОПХ-гай директор Л. П. Бурков, Буряадай худөө ажахын институдай директорэй орлогшо А. М. Емельянов гэгшэд суглараршадта, түрүү онол арга болон тэрэнэй сэгнэшэгүй ехэ аша туhа тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

hүүлээрнь Ивалга тосхоной кинотеатр соо булта сугларжа, үбhэ тэжээлэй шэмэ шанар дээшэлүүлхэ тухай Буряадай худөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай эрдэмэй талаар директорой орлогшо, худөө ажахын эрдэмэй кандидат **А. М. Емельяновай**, газарта хими хэрэглэхэ Буряадай проектно - бэлдэрэлгэ - шэнжэлгын станциин директор **С. А. Бекетовэй** хэhэн hонирхолтой, туратай мэдээсэлнүүдые анхаралтайгаар шагнаа.

Семинарай худэлмэридэ КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, республикын агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **А. С. Берещинов** болон Буряадай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ **Н. А. Розанов** гэгшэд хабаадалсаа.

Суглараршадай урда Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов**, партийн обкомой хоёрдохи секретарь **К. А. Albашеев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэлэхэдээ, зунай бэлшээриин үедэ адууhа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, үбhэ тэжээл элбэгээр, шанартайгаар бэлэдхэжэ абаха, ургаса хуряалгадаа эмхитэй hайнаар бэлдэхэ талаар элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудаа дарыусадхажа, ажалаа эрхим hэйнаар, аша үрэ ехэтэйгээр ябуулха тухай онсо тэмдэглэhэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи хэрэглэхэ талаар үнэргэгдэhэн тус семинарта хабаадагшад хуршэ Орогнын совхоздо ошожо, багсалагдажа тюк болгогдон уягдаhан үбhэ тусгаар томо склад соо hалхитуулан хатаажа байhан түрүү аргатайнь танилсажа, анхаралтайгаар хараhан байна.

Эндэ үндэр үргэн уужам склад соо нягтаруулан, багсалагдажа, тюк болгогдон уягдаhан үбhэн тусгаар нухэтэй шала дээрэ хоёр дабхараар ябталаатай. Хананууднь полиэтиленовэ пленкоор татагдаhай. Доогуурнь хүсэтэ вентиляторааp hалхин үлеэгдэжэ, шиигтэй үбhэн сүүдхэ хахадай туршада шэмэ шанараа алдангүй хатаагдана. Совхозой тэжээл бэлэдхэгшэд энэ склад соогоо 600 тонно үбhэ хатаажа суглуулха юм. Байгша ондо тус ажахы шанартай шэмэтэй тэжээл бэлэдхэгшэдэй ажалай түлөөhые таарамжатайгаар зохёонхой. Эндэ I классай үбhэ ехээр бэлэдхэбэл түлбэриншье дээгүүр байха юм. Тиимэhээ үбhэшэдэй бэлэдхэhэн тэжээлэй шанар тэрэ дороо шалгагдажа тодорхойлогдоно. Эдэ бүгэдэ түрүү онол аргануудтай семинарта хабаадагшад hонирхон танилсаа.

МАНАЙ КОРР.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнаар сабшагдажа баал болгогдоhон ногоо суглуулжа хэршээд ашана. Семинарта хабаадагшад үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулагдаха машина, техникэ харана.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ШАГНАЛ

Худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнгаа түлөө Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой hаалишан Елена Иннокентьевна **Конечныхэй** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй габьяата малшан** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнгаа түлөө Бэшүүрэй районой Охин-Булагай совхозой механизатор Минай Демидович **Алексеев** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй худөө ажахын габьяата механизатор** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнгаа түлөө Бэшүүрэй районой Хөлгын совхозой ахамад инженер Леонид Сыдыпович **Бальдруев** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй **Президиумэй Указаар Бэшүүрэй** районой үйлэдбэриин түрүүшүүлые шагнаха тухай:

Родион Денисович **Афанасьев** — «Сельхозтехникын» Бэшүүрэй районно нэгэдэлэй заhабарилгын мастерскойе даагша.

Семен Селиверстович **Афанасьев** — «Новосретенский» совхозой адуушан,

Петр Павлович **Игумнов** — «Сибирь» совхозой механизатор.

Александр Петрович **Самокрутов** — «Победа» колхозой механизатор,

Ламажап Тогочиевич **Сакияев** — «Дружба» колхозой ахалагша хонишон Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

* * *

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байhанайнгаа түлөө Түнхэнэй районой Хэрэнэй дунда hургуулиин багша Алла Васильевна **Толмачева** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар **Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Залуу үетэниие hургаха, коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ талаар туйлаhан амжалтануудайнгаа түлөө Түнхэнэй районой Хэрэнэй дунда hургуулиин байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар Раиса Георгиевна **Сороковикова**, — Хэрэнэй дунда hургуулиин директор, **Зинаида Даржаевна Сидеева** — Хэрэнэй дунда hургуулиин багша — Буряадай АССР-эй Верховно Совєдэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

«РСФСР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Совет соёлой талаар габьяатай байhанайнь, олон жэлдэ үрэ түгэс худэлмэри ябуулhанайнь түлөө **«РСФСР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Жалсараев Дамба Содбичто — Буряадай АССР-эй соёлой министр.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.
РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1985 оной июниин 26.

Загарайн районой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо

ДЭБЖЭЛТЫН НАЙДАМТАЙ АЛХАМУУ

1935 оной февральиин 11-дэ СССР-эй ВЦИК-эй тогтоолоор Хорин болон Тарбагатайн айматуудай бүрэдхэлэ нэгтэйлэгдэжэ, Загарайн район байгуулагдаа һэн. 1935 оной апреліин 2-то ВКП(б)-гэй айкомой турушуяа пленум болгожо, айкомой секретарьяар Д. С. Земляков, эмхидхэгчэй бюрогой гишүүнээр Ц. Ц. Асеев (айдагай Советэй гүйцэтгэхэ комитетэй түрүүлэгшэ), Маньков, Похосоев, Кедашов, Тарноховов гишэд батаагдажа байгаа.

1935 ондо районой нэгдүүлэн эмхидхэсэн 100 коммунист, тэрэ тоодо КПСС-эй 65 гишүүн, партийн гишүүнэй 35 кандидат, нэмэн эхэлэн тоологдодог һэн.

Районой байгуулагдаһан үедэ эндэмшэй нэгэ леспромхоз, нэмэлтэ гишүүдэй болон крестьянай заводуудь 14 колхоз байһан гэшэ. Ажалшадуудаа 2239 хүнэй 1972 үнэр, 3276 хүнэй эмэгтэй, 863 гаргай тоологдодог байгаа. Район дотор гурбан машинатэй, нэгэ сүлжэмэлэй машинтай, нэгэ сүлжэмэлэй машинтай хүн олон байгаа. Эдэ машинуудые ашаглажа, колхозуудые, машинно-трактурнэй станцые, МТС-ые, совхозуудые, бүхэлдэ районые хүн ажалшадые, машинуудые, техникэ-технологиеер хангаһан, Ленинскэй, Ленин Жаргалые гэдэг дүнгэ

МҮНӨӨДЭР—УХААЛАН ЗОХЁОГШЫН, УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШЫН ҮДЭР

ЭДЭ ҺУРГУУЛИИНХИДАЙ ХУБИТА

ЧТЗ, ДТ-54, К-700 түхэлэ... жолоодожо... Би мүнөө... тракторы... арбан... ...ааа хүдэлэ... ...удые арьбы... ...дожол яб... ...эндэ һү, мя... ...а бэхи баа... ...бултанда м... ...тэжээлэй... ...эр тариха... ...тэжээл бэл... ...хала гэжэ... ..., витаминтай... ...гэхэ мэтые... ...гэшүүд... ...эдхэхэ хэрэ... ...р шиидэнхэй... ...найбайр... ...жэл болобо... ...аа соо райо... ...угаа ехэрэ... ...эшэ. Тэрэ... ...колхоз орос...

Ж. САМ... ...арксын нэрэ... ...механизатор... ...н Тугай ор...

...дэглэлтэй шэнжэлэгдэхэ, ...ургэдхэхэ, ...нхэ болон техническэ үндэнэ ...ые түргэдхэхэ ...нугуулинуудай ...уд мүнөө дэхэр хэрэглэгдэ... ...та, бии байһан ...ёһоор, дээдэ ...рдэм, шэнжэлэ... ...н хэмжээе 2— ...алуулжэ шада... ...рдэм-техникын ...удахаха тушаа ...болоһон зүбшөөн ...ПСС-эй ЦК-гаи ...етарь М. С. ...он тэмдэглээ, ...е һанамжаяа бидэ үнэн ...шаан уггажа, ...наа мэдүүлнэ... ...р, эрдэм ухаан ...тын үйлэдбэ... ...дтэй зохилдуу... ...ёһотой гэһэн ...бигдана бшуу. ...ай эрдэмтэд ...мянган түхэри... ...эрдэм-шэнжэлэ... ...бууулна. Энэ... ...он 444 мянган ...энэй хүдэлмэ... ...нүүдэй ёһоор ...Эрдэм шэн... ...ринүүдэй хэды ...тодорхойлог... ..., ухаалан зо... ...нарижуулгын ...хамгаалга ...нэбтэрүүлгэ ...й ЦК-да болоо... ...эрэ ухаалан ...уралан нари... ...хүдэлмэ р и н е ...эмжэхэ, шуха... ...ай техническэ ...шэлэн абаха ...олохо ба ...ер нэбтэрүүл...

гаа хангаха хэрэгтэй гэжэ онсо заагдаа. Энэ тон һайшаалтай. 1984 ондо институдай түлөөлэгшэдэй уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 56 дурадхал оруулхада, 30-дань авторска үнэмшэлгэнүүд үгтөө һэн. Байгша оной 6 һарын туршада 34 дурадхал оруулагдаа, мүнөө дээрээ 19-ниинь һайн талаһаа шиидхэгдэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ институдтамнай эрдэм наука нилээд хүгжөө. предприятинуудгаи ажахын хэлсээ баталаад хүдэлхэ арга олдоо. Гэбэшье хэлсээ баталалгын аргаар хүдэлхэ фонд үшөөл бага. Нютагай эрхэ бэйдалай онсо шэнжые хараадаа абан, илангаяа шухала, шэнэ зүйлтэй эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэринүүдые хэхэ гэһэн зорилго табинхайбди.

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй (ВОИР) VI съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн, иимэ зорилгонууд табигдаһан гэбэл: ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, продукциин шанар һайжаруулгада, түүхэй эд, материалнуудые алман, арьбалан хүдэлхэдэ, оронэй Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые үргэдхэлгэдэ, шанарыень һайжаруулгада ВОИР-ай гэшүүд хубитаяа оруулха зэргэтэй.

ВОИР-ай VI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, дээдэ һургуулинуудта ябуулагдаха эрдэм шэнжэлгнүүдэй гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоһон байна. Манай институдай «һүнэй ба сагаан эдеэнэй продуктнуудай технологи» гэһэн кафедрын хүдэлмэрилэгшэд Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхын тула оролдоно.

Жэшээлхэдэ, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ И. С. Хамагаева ээдэнэн һүөөр «Бивифит» гэһэн шэнэ диетическэ продукт бэлдэхэ технологи зохёогоо. Энэнь хадаа нарай хүүгэдэй хоол мүн. Гадна «В—галахтозидазы» гэһэн ферментнэ препарат хэрэглэн амтатай «Тараг» буйлуулаа юм. СССР-эй Медицинын науканнуудай академиин дэргэдэхи эдеэ хоолой институдта энэ продуктнууд шалгагдан үзэгдөө, һайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Тиин Улаан-Үдэ хотын үхибүүдэй 1-дэхи байшанда нарай хүүгэдые хооллуулхада хэрэглэгдэ, Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын зүгһөө һайшаагдаа. Тиихэдэ институдай лабораториие даагша Т. Ф. Чиркинэй хүтэлбэри доро үбшэн зониие эмшэлхэ кислородно коктейль бэлдэгдэ.

Гэхэтэй хамта, мяханай продуктнуудые бэлдэхэ хэрэгтэмнай бэрхэшээлнүүд ушарһаар, һалбариин стандартда нэмэлтэ болгон эдеэ хоолдо ородог малай шуһанай, бүсадшье продуктнуудай техническэ документаци СССР-эй мяха һүнэй промышленностиин министерствэдэ эльгээгдэнэ юм. Мүнөөшье болотор харюу абтаагүй. Харин энээхние бодотоор нэбтэрүүлээ һаа, малай шуһанай туһатай зүйлнүүдые, олон янзын субпродуктнуудые гаргаха арга боломж олгогдохо. Сибириин районуудай ажалшадые мяханай продуктнуудаар хангалга һайжарха байгаа.

«Мяханай ба мяхаар бэлдэгдэһэн продуктнуудай технологи» гэһэн кафедрын түлөөлэгшэд эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта технологическа түхеэрэлгэ тодхоохо хэрэгтэ анхардаг. Онсолбол, мал үүсэлэлгые, мяханай продуктнуудые үйлэдбэрилгые онһожоруулха асуудалнуудые урагшатай шиидхэнэ. 12 уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод энэ талаар зохёохы дурадхалнуудаа найруулаһай.

Гэбэшье «Бурмясопром» чэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд научна хүдэлмэрилэгшэдэй дурадхалнуудта ёһотоор анхарнагүй, дэмжэнэгүй. Жэшээлбэл, «Мяханай комбинадуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн үньые тэжээлэй нэмэлтэ зүйл бэлэдхэхэдэ хэрэглэлгэ» гэлэн бодото үндэһэтэй дурадхал зүйтэй бэшэ гэжэ тоологдоһон байна. Харин энэнь «Гітицепром» трестын «Забайкалец» сывхозтэ шубуунай хоолдо хэрэглэгдэхэдээ, һайн үрэ дүнгүудые үгэһэн юм.

Түүхэй эд, материалнуудые, энергетическэ нөөсэнүүдые гамтайгаар, алман арьбалан хэрэглэхэ талаар «Хүдөө ажахые электрын хүсөөр хангалга» гэһэн кафедрынхид нилээд амжалта туйлана. «3 фазатай электрын сетиие хүдэлмэриин гүйсэд бэшэ гуримуудһаа хамгаалха түхеэрэлгэ» зохёогдон байгуулагдаа һэн. Авторынь доцент Д. Б. Ботоев. Энэ түхеэрэлгын ашаар электрын сетьдэ болоһон эбдэрэлгэ саг дары элирүүлэгдэхэ, электрын эльшэ хүсэн алмагдаха, хүдөө ажахын хэрэглэгшэдтэ электрын эльшэ хүсэ эльгээхэдэ үзэгдэдэг дутагдалнуудые усадхахада аятай болохо юм. Мүнөө үедэ энэ түхеэрэлгэ Буряатэнергын РЭУ-гэй Тарбагатайн районно электрическэ сетьнүүдтэ үйлэдбэриин туршалга гарана.

Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ «Металлнуудэй технологиин», «Арһанай технологиин», «Физикын» кафедрануд зохёохы ёһоной хэмжээ ябуулгануудаа зорюулна. Жэшээлхэдэ, «САМ» лабораториде Н. В. Корнапольцевой хүтэлбэри доро түмэр зүйлнүүдые хушаха шэнэ арганууд зохёон байгуулагдаа, түмэрфторопластова шэнэ материалнууд абтаа. Арһанай зүйлнүүдые элдэхэдэ, шанарыень һайжаруулхада хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд Кировэй арһанай комбинедта туршагдажа байнхай.

Эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, бидэ дээдэ һургуулиин гол зорилго — дээдэ гарай мэргэжэлтэдые бэлдэн гаргаха гэһэн зорилгоёо мартаха ёһогүйбди. Эрдэм шэнжэлгэнүүд хадаа үйлэдбэриин эрилтэнүүдтэй зохилдуулагдахаһаа гадна, һуралсалһаа таһаршагүйгөөр ябуулагдаха, һуралсалда ямар ашаг үрэтэй байхаб гэжэ тодорхойлогдохо ёһотой. Студентнэрэй уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ хабаадахада, мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шанар һайжаруулагдана гээшэ. Байгша ондо 16 диплом-проект ухаалан зохёолгын хэмжээндэ хүрэхөөр бэлдэгдэһэн, 73 студент ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалай үнэмшэлгэ абаһан байна.

Институдай эрдэм ухаанай хүсэн үрган хүгжэнэ. Саашадаа зохёохы ёһоной шэнжэлгэнүүдээ бүри гүнзэгыруулхэ, парти, правительствын заабаряар эрдэм ухаанай, техникын, үйлэдбэриин холбоое бэхижүүлхэ арганууд бэдэрхэ ёһотойбди.

Л. КАЛУЖЕНИНА,
Зүүн Сибириин технологическа институдай патентнэ таһагай начальник.

Буряад арадай заншалта болон мүнөө үеын искусствын эрхим дээжэзүйлнүүдые ашаһан вагонууд түмэр замай Улаан-Үдэ станциһаа Москва руу зорин үржадэр (гараба. Ушарынь гэхэдэ, байгша сентябриин хуушаар Францида РСФСР-эй удэрнүүд эхилхэ юм. Тэндэ дэлгээгдэхэ РСФСР-эй арадуудай соёлой болон искусствын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ Буряад ороной уран бүтээлнүүд табигдаха. Нёдондо ЮНЕСКО-гэй Штаб-квартирада «Буряадай искусство» гэһэн выставкэ нээгдээ һэн. Харин мүнөө абаашагдаһан выставкэ нэгэ жэлэй туршада Франциин 8 городто харуулагдаха ёһотой. Тиимэһээ французуудуд буряад арадай заншалта болон мүнөө үеын уран бүтээлнүүдтэй бүри дүтөөр, үргэнөөр танилсаха аргатай болоно.

Бүхыдөө 258 уран бүтээл шэлэн абагдажа эльгээгдээ. Тэдэнэй тоодо модон, шулуун дээрэ һиилэһэн, мүнгөөр урлагдаһан, уран зурагууд, шажан мүргэлэй зарим зүйлнүүд ороо. Буряад зурагай үндэнэ һүүри табигшадай нэгэн Ц. Сампиловай «Хори буряадуудай хурим түрэ» гэһэн бүлэгнөө 5 зураг, А. Сахаровскаягай «Мүнөө үеын сурхарбаа» гэһэн бүлэгнөө хэдэн зураг эльгээгдэбэ. Оперо баледэй академическэ театрта, буряад драмын театрта табигдаһан «Будамшуу», «Энхэ Булат баатар» зүжэгүүдтэ, мүн «Байгалай сэсэг» гэһэн хатарта хэгдэһэн А. Тиминэй, М. Шестаковай, Е. Будажаповагай, Б. Чернутовай эскизүүд шэлэн абагдаа. Уран зураашa Д. Пурбуевай «Дондок Улзытуевай дурасхаалда» гэһэн бүлэг зураг, шаажаһаар урладаг Р. Жимбиевагай, В. Базаровай эрхим бүтээлнүүд франциануудай анхаралда дурадхагдаха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ адуунай хилгаһаар, нэхэдэг гобеленэй искусство республикадамнай һэргэн хүгжэжэ байнхай. Уран бэлигэй энэ һалбарида амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байһан С. Ринчиновагай «Нарин», А. Цыбикова Б. Дамбиева хоёрой «Зохёон байгуулга», Ж. Дашиевагай бүтээлнүүд выставкэдэ табигдаха. Бэлигтэй заавуучасагай Е. Зонхоева торгон дээрэ урлаһан «батик» гэжэ маягаар понирхолтой бүтээлнүүдые хэжэ, нютагаархинаа баясуулаа. Тэрэнэй «Сэсэглэн һалбарһан минии Буряад ороной - хизаар дайда» гэһэн бүтээл Франци эльгээгдэхэ эрхэдэ хүртөө. Тэрэшээн республикымнай мэдээжэ уран зураашад болон мүнгэшэ дархешуулай — Д-Н. Дугаровай, М. Эрдынеевэй, Г. Васильевай, Д-Д. Бадмаевай болон бусадай уран бүтээлнүүд Франци эльгээгдэбэ.

Х. СОКТОЕВ.

УРАН БҮТЭЭЛНҮҮД ФРАНЦИДА ДЭЛГЭЭГДЭХЭ

АРХИ—АМИ НАҺАНАЙ ДАЙСАН

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХЭРЭГ

МУУ МУУХАЙ ЮУМЭН—АРХИҺАА

Байгша оной июниин 1-нээ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолнууд, мүн «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэлые шангадахаха, архи нэрэлгые усадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ хүсэндөө оробо. Тиигэжэ архиншадта, ажал хэнгүй зайгуултажа ябагшадта Указай ёһоор шанга хэмжээнүүдые абаха аргатай болобобди.

Архидалга манай ажабайдалда, колхоз, совхозуудай ажал хэрэгтэ туйлай ехэ гарза хохидол ушаруулна. «Архидалга болон алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» парти болон правительствын абаһан шухала тогтоолые манай «Коммунизм» колхоздо үргэнөөр зүбшэн хэлсэбэ. Ажалша коллективүүдтэ хамтын суглааануд боложо, архидаха ябадалые хорихо талаар шанга эрилтэ табигдаба.

Колхознигуудай салин хүлһэн һарын 17-һоо 20 болотор үгтэдэг. Тэрэ үеэр 2—3 хоног соо ажалаа орхёод, архидажа ябагшад ушарна. Миниий һанахада, эдэ үдэрнүүдтэ милициин, хүдэлмэрилэгшэд, арадай дружиннигууд дежурлаха ёһотой. Комсомолой организаци залуушуулай сүлөөсөө саагаа зүбөөр хэрэглүхэгнь тула спортивна, соёлой болоһон бүсад хэмжээ ябуулгануудаа эдэбхижүүлхэ ёһотой. Тиигэжэ хамтын хүсөөр бог ногоо арилгадаг мэтээр архидалгатай тэмсэл хэжэ эхилбэбди. Юуб гэхэдэ, энэмнай тон шухала удха шанартай, хүн бүхэндэ хабаатай хэрэг байна бшуу.

Д. ДОРЖИЕВ.
Зэдын район.

АРАД ЗОН ШОО ҮЗЭБЭ

Тээмэндэ манай Бархан нютагай соёлой байшан соо колхознигууд болон алба хаагшадай хамтын суглаан боложо, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй «Архидалга болон алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» тогтоолнуудые, мүн энэ асуудалаар баталагдан абтаһан РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые бодотоор бэелүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хүдөөгэй ажалшадай суглаан дээрэ «нэгэндээ нэтэрһэн, нэхы дэгэл хэдэрһэн» архинша хүйхэрнүүд харюусаха ушартай болобо. Тэдэнэр нэгэ улайжа, нэгэ сайжа һуугаа һэн. Жэшээлэн хэлэбэл, үбгэ һамган Бимба ба Екатерина Батадоржиевтанай бүлые нэн түрүүн дурдалтай. Саашань хэлэхэдэ, колхозой мэдошо дархан В. Аюшеев, олон үхибүүдэй эхэ М. Шойдонова, нютагай дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд Х. Цыренов, В. Бубеева, Р. Очирова гэгшэд олоной зүгһөө шангаар шүүмжэлэгдэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай дунда архи ууха үшарнууд нилээд олоор һайралдана. Энээнһээ боложо, үхэр мал, хони хурьгэд хуугаар харуулаһалгадана, гарганана. Тиихэдэ архида дуратай хан болоһон зооветмэргэжэлтэдшье бии байха.

Хамтын суглаанда хабаадаг шад архидалгатай эрид шанагаар бүгэдөөрэн тэмсэхэ ёһ хиншадые хайра гамгүйтэй хэһээхэ гэһэн шиидхэбэрилгэн дуугаар баталан абаба.

Б. ДОНДУПОВ,
худөө бэшэгшэ.
Хурамхаанай район.

ШАНГААР ТЭМСЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Манай Советэй харьяата тосар дээрэ байдаг «Сибиряк» колхозой һаалишад, мал ажалагшад болон бусадай дунда архи уугаад, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаха, архиндэ уламжалан ажалаа орхиё ушарнууд тохёолдоһоор. Үүнлэй үедэ архида дуратайшуулда шанга хэмжээнүүдые хэдагаг, ажалдаа бригадна ойлгоо арга хэрэглэдэг бролжо байнабди. Хэды тиигэбэшье архитай тэмсэхын тула хүн бүхэн өөрынгөө хубитые оруулна ёһотой. Хүнүүд һайн дурадаа архиһаа арсаха ёһотой. Тиигэбэл архидалгатай тэмсэл үргэлжэ ашаг үрэ ехэтэй болохо юм. Архида шунажа орохо, бүхы салингаа архида, гаргашадаг хүнүүдые Указай ёһоор зөөриеэ мэдэлгэнэнь хизаардажа, олоһон мүнгыень бүрин бүтэнөөр, үрэ хүүгэдтэнь, гэр бүлэдэнь үгүүлхэ гэжэ шиидэнхэибди.

В. БАЛДАЕВ.
Түнхэнэй сельскэ Советэй түрүүлэгшэ.
Түнхэнэй район.

ХҮНДЭ ХҮДЭЛМЭРИ ХҮНГЭДХЭХӨӨР

Тимлюйн цементнэ заводой хүдэлмэришэд, инженер-техническэ хүдэлмэрилэгшэд уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Арбан чэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор уралан нарижуулгын 500 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ёһотой һаа, 155 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй 716 дурадхал нэбтэрүүлэгдээ.

Байгша ондо цементнигүүд 40 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын 100 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ёһотой. Даб дээрэ тэдэнэр 83-ыень нэбтэрүүлжэ, 43 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо заводойнгоо экономикодо оруулаа. Эндэ заводой ахамад энергетик Валентин Яковлевич Агейчигэй хүтэлбэрилдэг зохёохы бүлэг хубитаяа ехээр оруулна. Тэдэнэр 31 119 түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнуудай авторнууд мүн.

Амжалта ехэтэйгээр хүдэлдэг хүнүүд эндэ олон юм. 30 гаран жэлдэ заводто ажаллажа байһан механик Петр Петрович Аверин оролдосотой бэрхэ, ехэ ульһатай уралан нарижуулагша мүн. «Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэдэ тооо хүртэнхэй. Электроцехэй бригадир Юрий Германович Рябовой - ударидадаг зохёохы коллективэй гэшүүд байгша оной эхнээ, уралан нарижуулгын 5 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

М. СЛАВИН.

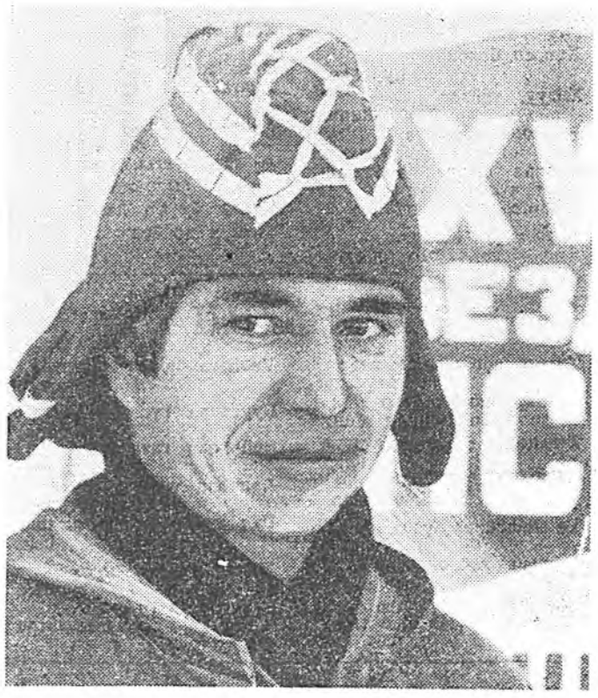

А. Г. Ша-

ЁОХЫ ЗОРИЛГОТОЙГООР

...ай предприя... ...ухэндэ үйлэдэ... ...ехэтэй бол... ...шэнэлжэ, ал... ...ага түйлахын, ...ар дээшэлүүл... ...дэг, ажал хү... ...ёохы ёһоор ...д олон юм. ...аабаринуудаа ...бэшэ, харин ...арижуулан һай... ...нэ техникэ, ...арүүлхын түү... ...эшэ.

...ой областной ...дэ 33.100 хүн ...дэнэй нэгэн ...удэтранстрой» ...охи СМП-гэй ...ийн участогай ...толий Георги... ...овые манай ...отокорреспон... ...зураг дээрэ ...гэшүүн А. Г. ...аар хэгдэдэг ...руулха зорил... ...логтаа тусхай ...гай.

...ын тсмо эмхи зургаа... ...лгэдэ гол анхаралаа хан... ...ахаалан зохёогшод болон ...уулагшадай хүдэлмэрие ...мжэхэ, шухала удха ша... ...удрадхалнуудые шлэн ...уудые олохо ба тэдэнние ...лгые хангаха хэрэгтэй»,— ...абачев КПСС-эй ЦК-гай ...элидхэл хэхэдэ заагаа ...шиидхэбэринүүдээр үр... ...он манай «Теплоприбор» ...ымэ үүсхэгшэд саашанхи ...уулгадаа предприятиингаа ...өөлгэдэ, түсэбтэ даабан социалис уялганууда ...дүүргэлгэдэ бага бэшэ ...сана. Техникэеэ, үйлэдбэ... ...продукциингаа технологи ...харуулна, шанарынь дээ...

...ай шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ...ожуулгын 70, ухаалан зо... ...дхал үйлэдбэридэ нэбтэ... ...нган түхэригэй экономи... ...заводойнгоо экономико...

...ардэдэг хүдэлмэрие оньо... ...эб түхеэрэлгэнүүдые на... ...руулха хэрэгтэ мүн лэ ...далгатай эри... ...ёйбди. ...есомолой бо... ...ктивтээ хам... ...эй шиидхэб... ...съездые аж... ...элсүүлнэ.

А. КУ... ...згатайн леспр... ...алис Ажалай...

Уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитедтэ эльгээгдэһэн 3 дурадхал һайн сэгнэлтэдэ хүртэжэ, үйлэдөэридэ нэбтэрүүлэгдэхээр зууршалагдаа. Приборнуудай дурадхалнуудые шлэн технологи нарижуулан һайжаруулһанай ешаар 11 тонно түмэр алмагдаа.

Гэбэшье электрын эльшэ хүсэ, материал, түүхэй эд гамтайгаар ашаглаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин хүсые хүгжөөхэ талаар зарим тэды дутагдалнуудые дайралдана. Онсолбол, заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд туршалганууде хэхэ баазагүй, инструментальна цехнай даншье һаа хүсэ багатай, һалбариимнай эрдэм-шэнжэлгын институт ороноймнай баруун хизаарта оршодог. Тиимэһээ эдэ дутагдалнуудые шиидхэхэдэ удаан саг үнгэрнэ.

КПСС-эй XXVII съездые үгтуулан заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын талаар түсэбые байгша оной декабриин 1-дэ сүм бэелүүлхээр уялга абажа социалис мүрысөөе дэлгэрүүлэн ажаллана. Уралан нарижуулагшад заводой конструкторска бюрогой начальник Ю. Глухоедов, 23-дахи цехэй токарь М. Пластинин, технолог В. Шуминская, инженер В. Руковишников гэгшэд зохёохы эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, мүрысөөнэй манлайда дабшана.

Н. ОВЧИННИКОВ.
«Теплоприбор» заводой ВОИР-ай эхин эмхиин түрүүлэгшэ.

ДАЛАЙ, СУУРГАТАЙ МАГАЗИН

...зумнай хура ...элбэг байна. ...һаань, горд... ...амаралтын ...ктивүүдээрээ, ...йгаалиин шэ... ...р сэнгэхэсэ ...алай руу ерэ... ...арюун сэбэр ...номин хүхэ ...ын мартагда... ...аанаар бахар... ...үдэг дээрэ ...һайхан үһа ...й хоншуухан ...сай һоросо... ...эды зохид ...

...ай дэлхэйн ...табанай нэгэ ...а байһан юрэ ...ом. Тиимэһээ альбан шэдитэ агууехэ далай шадар хүн зоной, илангаяа аяншалагшадай амаран сэнгэхэ дуратай байһаниинь гайхалгүйл.

Байгал далайн эрье зубшаад республикымнай промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, албан зургаануудай хэдэн арбаад аяншалгын баазанууд хүдэлдэг.

Амаралтын үдэрнүүдтэ далай соо шунгажа, элһэлиг газартань наранай элшэдэ бээ шаруулжа байхадаа, аятайхан даа. Хүн зоной олоор ябадаг газарнуудта баригдаһан зарим байшангууд соо Кабанскын райпогой эдеэ хоолой магазин, столово нээбэлнь, амарагшадта эдэ үдэрнүүд бүри һайханаар хадуугдахэ һэн. Зун мүнөө түлэг дундаа. Харин магазин столово хоёрой үүдэнүүд бүдүүн гэгшын түмэр хирмээр бүһэлэгдэнхэй, томо хара суургануудаар хаагданхай байһаар. Энээндэ үнэхөөрөө хара буухаар. «Байкальскый прибой» гэжэ газарта амархаяа ерэгшэд — дүтын нютагһаа гү, али городһоо гарахадаа, дабһан, хилээмэнһээ эхилээд, бухы хүнэнэсэ абажа, иишэ ябаринад. Зунай хөһын дүүрэтэр үшөө холо байна. Тиимэһээ Кабанскын районой гүйсэдком, райпо саг зуурын магазин, столово нэтэ зургаануудые нээжэ, наймаа дэлгэхэ бээ гэжэ хүн зон ехээр найдана.

П. БУРМАКИН.

ТАСС АПН

ХИЛЫН САААНАҺАА

ООН-ой БҮХЫ ГЭШҮҮН-ГҮРЭНҮҮДЭЙ УЯЛГА

НЬЮ-ИОРК. ООН-ой Уставые хэлбэришэгүйгөөр сахиха, дайнай гасалан зоболонгуудһаа ерээдүйн үеэнние зайсуулан сараха гэһэн тэрэнэй гол зорилгые бэелүүлхын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха гээшэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацийн бүхы гэшүүнгүрэнүүдэй уялга болоно гэжэ ООН-ой Уставта гар табигдаһан үндэрһөө хойшо 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тэрэнэй комитедүүдэй заседанида хабаадагшад мэдүүлбэ.

Ядерна үе сагта дайн болон амгалан тайбан байдалай асуудалнуудыг онсо шухала үүргэтэй болодог юм гэжэ дитмар Шонгерр (ГДР) социалис оронуудай делегациинуудай үмэнэһөө замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор хэрэглэхэ комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Нимэ оршон байдалда газар дээрэ буу зэбсэгүүдые бүтээн таргалгые зогсоохо, замбуулинай дайдада тэрэнние таргалгые сараха зорилго тон ехэ удха шанартай байна. Ойн баярта жэлдэ ООН болон тэрэнэй бүхы гэшүүд ядерна дайнай аюулые, хүн түрэлтэндэ туйлай ехэ аюултай буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада таргаха түсэбүүдые зайсуулан сарахын тула нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Бүгэдэ нийтын эб найрамдалай ба социально-экономическа дэбжэлтын аша түһада замбуулинай дайдые амгалан тайбан байлгаха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай үүсхэлнүүд ехэ удха шанартай байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ САРАХА

СТОКГОЛЬМ. Ядерна дайнай аюулые сараха, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахаһаа шухала зорилго байхагүй гэжэ «Швециин врачнууд ядерна буу зэбсэгтэ эсэргүүсэн тэмсэнэ» гэһэн дайн дажарта эсэргүүэмхийн хүтэлөэрилэгшэдэй нэгэн профессор Л. Энгстедт Швециин телеграфна бюородо интервью үгэхэдөө мэдүүлэ.

Дэлхэй дээрэ нөөсэлэгдэһэн ядерна буу зэбсэг хүн түрэлтэнние олоо дахин үгы хэхэдэ хүрэхэ бакиа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. «Хизаарлагдаһан» ядерна дайн тухай США-гай хараа бодолые бидэ эрид бурууша-наабди. Ядерна дайнда илалта туйлаха арга бии гэжэ баруунай оронуудта баталагдадаг номнол юумэ ойлгохогүй ябадал болоно. Манай һанамжаар, хэрбээ нимэ дайн байлдаанай үүдхэгдээ гээшэ һаань, тэндэ илагшад гэжэ байхагүй. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ газар дэлхэй дээрэхи бүхы амиды юумэ усадхан үгы хэхэ байна.

Нимэ эрхэ байдалда Швециин врачнууд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд буу зэбсэгүүдые бүтээн таргалгые зогсоохын тула бүхы хүсөөр элсүүлхээр бэлэн лэ гэжэ Л. Энгстедт хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэгтүй зоно байгуулга энэ талаар тодорхой алхам болоно. Хойто оронуудай олонхи хүн зон энэ дурадхалые дэмжэнэ. Тэрэнние бодотоор бэелүүлхын тула шухала алхамуудые хэхэ хэрэгтэй. Ядерна зэбсэг хэрэглэлгын гутамшаг муухай хойшогонгууд тухай Швециин медицгуд оронойнгоо олоннитэдэ эдэбхитэйгээр мэдээсэхые хараална.

ИНДИИН ЭКСПЕРТНҮҮДЭЙ ТОБШОЛОЛ

ДУБЛИН. Һүйдхэлтэ ябуулганууднаа уламжалан, Индиин граждан авиалайнер Ирландиин эрье шадар упаа гэжэ эндэ хүдэлжэ байһан Индиин правительствын экспертүүдэй бүлэг тобшолол хөөө. «Самолет 11 мянган метр үндэр дээгүүр ниидэжэ ябаха үедөө тэһэрһэн байгаа ха», — гэжэ бүлэгэй түлөөлэгшэ капитан Бхасин журналистнуудта мэдээсэбэ. Экипажай гэшүүдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй бэшэлгэтэй, приборнуудай хүдэлжэ ябаһан тухай баримта мэдээнүүдтэй «хара хайрсаг» гэдэгынь океан соо 2000 метр гүнзэгыдэ байна, тэрэнние абахын аргагүй гэжэ тэрэ хэлэһэн байха юм.

ДЕЛИ. «Канадаһаа ниидэжэ ябаһан самолет соохи тэһэрэлгэ, Токиогой Нарита гадаг уласхоорондын аэропортын багажай таһалга соо болоһон тэһэрэлгэ хоёр һүйдхэлшэдөөр бэлдэгдэһэн байна. Индиин премьер-министр Р. Гандиие алаха зорилготой үгсөөндэ тэдэнэй хабаатай байһан дээрэһээ бэдэрэлгэ хэгдэнэ гэжэ Индиин аюулгүйе сахиха органууд тодорхойлбо», —гэжэ «Хинду» газетэ мэдээсэнэ.

ТОКИО. Чемоданай үлэгдэлнүүдтэ Лал Сингэй хурганай хээе Японой полициин олобо гэжэ «Номиури» газетэ бэшэнэ. Часай түхеэрэлгэтэй бомбо энэ чемодан соо байгаа бшуу. Энэ һүйдхэлшэ этэгээд Торонто хотодо абажа ябаһан юумэеэ тэмдэглүүлхэдээ, Токиодо буумсаараа тэрэнние Канадын самоледдоо абажа, Индиин авиакомпаниин самолетто ашахынь дансалуулһан байгаа гэжэ тогтоогдобо. Һүйдхэлшэдэй түсэбэй ёһоор, «Эйр Индиа» самолет Токиоһоо Бомбей ошохо замдаа агаарта тэһэрхэ ёһотой байгаа гэхэ.

ЖЕНЕВЭДЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ЖЕНЕВЭ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүд тушаа бүлэгэй заседани ядерна ба замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүд тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр эндэ үнэргэгдэбэ.

Р. ГАНДИИН СССР-тэ ОШОҺОН ТУХАЙ СУГЛУУЛБАРИ

ДЕЛИ. «Индиин премьер-министр Р. Гандиин СССР-тэ ошоһон тухай» суглуулбари. Индидэ хэблэгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой, Индиин премьер-министр Р. Гандиин хэлэһэн үгэнүүдэй текстнүүд, совет-индиин хамтын мэдүүлгэ, бусад материалнууд болон документнүүд энэ суглуулбаринда оруулагданхай.

Энэ ушарта зорюулагдаһан баяр ёһололдо Индиин правительствын гэшүүд, республикын нийтын ба политическэ элитэ мэдэжэ ажал ябуулагшад, ороной хэблэлэй томо ехэ фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаһан байгаа. Түсэбэлгын гүрэнэй министр К. Р. Нараяная баяр ёһолол дээрэ үгэ хэлэхэдэ, суглуулбари дотор оруулагдаһан материалнуудиниин-совет заншалта хани барисаанай, харилсаа холбооной түүхэдэ тон шухала удха шанартай үйлэ хэрэг һуухай хоорэнэ гэжэ тэмдэглээ. Хоёр ороной хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо өргөжүүлэхэ, бүхы талаарнь бэхижүүлхые шиидэнхэй байнынь Р. Гандиин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолго элирхэйлэн харуулба.

ТҮРҮҮШЫН ЗАСЕДАНИ

ЖЕНЕВЭ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг таргалгые зайсуулха тухай асуудалаар тусхай комитедэй — буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Женевэдэхи конференцидэ туһаламжа үзүүлхэ шэнэ органой түрүүшын заседани болобо. Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэ, хэрэглэлгэ имагтал амгалан тайбан зорилготойгоор хэгдэхэ ёһотой. Энэ зорилгые бэелүүлжэ болоно гэжэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын конференци дээрэ совет делегациие толгойлогшо В. Л. Исраэлян мэдүүлээ. Шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүү

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Эртэ урдын байдалһаа үндэһэлэн
- Уран шүлэгэй долгиндо
- «Архи тархи бараха»

Геннадий РИНЧИНО

„ХОНОСОТОЙ ГУЛАМТАМ, СЭДЬХЭЛНИ ДУЛААН

Геннадий Ринчино 1945 ондо Хурамхаанай районой Алла нютагта түрэһэн юм. Дүнда һургуулиде һуража ябахаһаа эхилээд, уран зохёолдо дуратай, өөрөөшье шүлэг, найруулганууды бэшэжэ туршадаг байба. Һургуулия дүүрэгһээр, «Хурамхаанай үнэн», удаань «Буряад үнэн» газетнүүдтэ ажаллаба. Илангаяа «Буряад үнэн» газетын редакцида ажаллажа байхадаа, залуу журналист республикынгаа бүхы шахуу районуудаар ябажа, худөө нютагуудайнгаа хүгжэлтэ, дэбжэлтэ тухай, тэрээндэ тойбо татадаг зүйлнүүд тухай хурса статья, корреспонденцинүүдые, мүн очерк, зураглалнуудые олоор бэшэжэ толилуулдаг бэлэй.

Ажалһаа үлөө сагтаа Геннадий Ринчино шүлэгүүдээ бэшэжэ үргэлжэлүүлдэг һэн. Тиин тэрэнэй зохёолнууд республикын газетэнүүдтэ, «Байгал» журналдашье хэблэгдэһэн, радиогоор уншагдаһан байха.

Мүнөө үедэ Геннадий Раднаевич Ринчино «Баргажанай үнэн» газетын худөө ажахын таһагта хүдэлмэрилнэ.

Буряадай залуу уран зохёолшодой XII конференцидэ хабаадалсагшад Геннадий Ринчиногой шүлэгүүдэй суглуулбарише зүбшэн хэлсэжэ, һайн сэгнэлтэ үгөөд, Буряадай номой хэблэлээр гаргахыень дурадхаһан байна.

МИНИИ ТҮРЭХЭД

Анхан дэлхэйдэ
хүрэхэдэм,
Алла хадымни оройдо
Алаг буга урамдаа.
Үлгы соогоо хэбтэхэдээ,
Урамдааень шагнаһандаа
Уяи дуушан болонхойб.
Арбаадхан наһатайдаа
ябахадам,
Аадарай түргэн бороодо
Алла горхомни үерлөө.
Үхибүүн балшар
наһандаа
Үер гаталан
гараһандаа
Эршэ зориг абаншайб.
Аляа гүлмэр байхадам,
Аллын нуурай үбсүүндэ
Сагаан шубуу
Сэнгүү энэ на
Сарюухан шуу
Сэдьхэл сагаан
Айдар залуу
Аллын хангай
Аүхы шубуун
Хүөүүн ябаһан
Хүхын дуує
Харгын холые
Анхан дэлхэйд
Алла нютаг
Аба, эхэтэйм
Заахан үшөө
Зоной олондо
Зоной түлөө

...ХЭЛЫТ НАМДАА

Хаданууди, хэлыт
намдаа.
Хододоо юундэ дуугайбта
даа?
— Хатуу тэмсэлдэ
унаһан
Хүбүүдээ шаналнабди
хайрлан!
Хаданууди, хэлыт
намдаа.
Хүөүүдтнан хаана унаа
юм даа?
— Эхэ ороноо аршаһаар
Эрэлхэг хүбүүднай
үгы юм!

Хаданууди, хэлыт
намдаа,
Хабсагайһаа юун
хэмхэрбэб даа?
— Гашуудалаймнай
гашуун нулимса
Газар дээрэ дуһана
гэшэ!
Хаданууди, хэлыт
намдаа,
Ханхинаһан сууряан юун
гэшэб?
— Эрэлхэг хүбүүдээ
үгылжэ,
Эльгэ зүрхэмни
гэнэ
Хаданууди,
Хүн сагаан
— Бүтүү
Һуурал сагаан
Хаданууди,
Гал сахилгаан
— Гайхамшаг
хүбүүдэйнгээ
Хэтын дохёо

Наадажа ябаһан наһандам
Нагаса эхэм намдаа
Дүүрэн галтай пеэшэн
соо
Дүрэһэн сусалын һуухада,
Ойндоо дүтэ абангүй,
Сийгомторгүй
унагаавадам.
Уур сурал боложо,
Үнгэрһэн сагай домог
Үльгэрлэн үгөө хөөрэжэ.
Хэдэн үеын саана
Харуу матуу айлай
Үдэшэ түлиһэн
пеэшнэйнь
Уутаар дүүрэн согой
дунда
Гал улаан сусалын
Хоносо боложо
һуухада,
Хатуу, хобдог
һамганнинь:
— Хоносо айлша
һанаагүйб, — гэжэ
Хараал шэрээл табижа,
Шад улаан галдаа
Шанага уһа
Үглөөгүүр һамган
һэрихэдээ,

ХОНОСО

Үшинэй уулзаагүй
ахынгаа
Айлшалан ерэжэ
ябаһаар
Уһанда орожо
Айл хотоһоо дуулажа,
Уй гашуудалда дарагдаа.
— Хоносын һуухада,
ашам,
Хоноло айлшан буудаг
юм.
Хоносые һайнаар
угтажа,
Хүндэлжэ хооллуулжа,
Хонуулха ёһотой
гэлсэгшэ, —
Гэжэ нагаса эжым
Унагаһан сусалыем
бодхоожо,
Урданай заншалаар
мэндэшэлжэ:
— Эдеэлэгты, хоорэгты,
амарагты, — гэжэ
Үнэһэ, бурма дэбдижэ.
Унтарн зоёожо
хүндэлөө.

Харин мүнөө
Хоносо сусалы
Нагаса эжынгэ
Хүндэтэй айлш
Хоол барюулж
Хоноло түрилго
Найматай эжы
Наада барижа
Хэдэн удэрэй
Хэн нэгэнэй
Уутаар дүүрэ
удаан, удаан
Галин согтой

Хоносоууд, о
Хоносотой г
сэдьхэлни
Хонохо айлша

Унтарангүй
Үргэдэг занша
Буряад зоной
Холын урда с
Бог шорой
Хаядаг хүнүүд
Түрэл минии
Түби энэ дэл
Гал ехэ гулам
Гасалангүй аж

НЭГЭ ЗАНШАЛ

Түрэл арадайм намтар
түүхэдэ
Сагаар шалгуулһан
заншалнууд бии.
Тэдэнэйнь олые мүнөөшье
бидэ
Сахижал һуунабди
ажабайсалдаа.
Үе наһаараа үбгэ
эсэгэнүүднай
Үхэрэй хойноһоо нүүжэ
ябахадаа,
Үбэлжөөндэ гү, али
зуһаландаа ошо одоо,
Үнэһэеэ абаад гарагша
бэлэй.
Буусадаа гү, али
бэлшээридээ
Байрлаха газараа
шэлэхэдээ,
Асарһан үнэһэеэ шаладаа
дэлгээжэ,
Гал гуламтаяа дэгжээдэг
һэн.
Удаань элеэнэйнгээ
дээжые
Удаан даа, гал
гуламтынгаа

Архи тухай оньһон үгэнүүд

Аарса ууһан досоошоо,
Архи ууһан газаашаа.

Аарса ууһан хүн —
Ажал тээшээ,
Архи ууһан хүн —
Зугаа тээшээ.

Аарса ууһан хүн —
Хүдэлжэ түлэхэ,

Архи ууһан хүн —
Зугаалжа түлэхэ.

Ажал хүдэлмэри гэхэдэ
хүнэй хойно,
Архи мяхан гэхэдэ
хүнэй урда.

Ажалаар баяжадаг,
Архаар үгырдэг.

СҮЛӨӨТЭЙ САГТАА

ТУРААСГАЙН УРАН

ХЭН НЭГЭНЭЙ намтартай гү, али өөртэйнь танилсахадаа, | ойроо хүртэшэгүй гэхээр сасуулбари һанаандашни орошохо. Арадай уран бүтээлшэ Цырен-Намжил Очирович Очировай зурагуудые харахадам, ооюун бэлигтэ французуз уран зурааша Поль Гоген эзэлүүдгүй һанагдашоо һэн. Поль Гоген 40 хүрэтэрөө ямаршьегүй алба хаажа ябаһан аад, гэнтэ бүлэеэ, албаяа, хамаг юумэеэ хуу хаяад, уран зурааша болохо гэжэ Гаитиин аралнууд руу ошоһон намтартай.

Цэрэн-Намжил Очиров уран зурааша болохо гэжэ хамаг юумэеэ хаяад, «оронние эрьюулжэ» ошоһон хүн бэшэ ааб даа. Зүгөөр наһатай болоһон хойноо зураг зуража эхилһэн байна. Тингэдэшье зурагуудынь ондоо зураашадайхиһаа илгарма, тон лэ өөрсэ янзын маягтайнууд. Энээгээрээ баһал Гогеннине һануулдаг.

Цэрэн-Намжил Очиров — өөрөө ехэ һонин хүн. Тэрэмнай түүхын, этнографиин, ажабайдалай элдэб темэдэ зураг зурадаг, арадай аман зохёол суглуулдаг, нютагайнгаа зоной уг гарбалай түүхые бэшэдэг байна.

Манай орондо уран бүтээлшэдтэ горитой анхарал хандуулагдадаг гэжэ мэдээжэ. Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай соёл-гэгээрэлэй ба уран бүтээлэй хүдэлмэрнин республиканска научно-методическа түбэй үүсхэлээр үнгэргэгдэжэ байдаг уран зурагай выставкэнүүдтэ Ц-Н. О. Очиров ходо хабаадажа байдаг. Гадна бүхэроссин, бүхэсоюзна, мүн улаасхоорондын ехэ выставкэнүүдтэ тэрэ хабаадаа. Жэшээнь, Советскэ Союзай арадуудай һайн дуранай зохёохы ажалые харуулһан выставкын Лондондо үнгэргэгдэхэдэ, Цэрэн-Намжил Очировай хэдэн зураг табигдажа, тэндэхи олоннитые һонирхуулаа.

Суздальдахи комплексно музейдэ 12 бүтээлынь абтанхай. 10 хүдэлмэринь социалис гүрэнүүдээр ябуулагдажа байдаг нүүдэл выставкэдэ абтанхай. Тинхэдэ Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейдэ найман бүтээлынь хадагалагдажа байдаг.

Ингэжэ Советскэ Союзда хүн бүхэн өөр өөрынгөө уран бэлигые хүгжөөхэ аргатай гэжэ Ц-Н. Очировай зохёохы ажал үшөө дахин гэршэлнэ бэшэ гү?

Ц-Н. Очировай бүтээлнүүд Буряадай түүхэ, этнографи шудалгаяа һанаһан мэргэжэлтэдтэ тон туһатай материал боложо үгэхөөр гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, нүхэр Очиров түрэл арадайнгаа түүхые һайн шудалһан, ажаһуудалай, зан заншалай зүйлнүүдые табан хургандаал адли мэдэхэ юм.

Жэшээнь, энэ нюурта барлагдаһан зураг дээрэнь танха, оопуур харанабди. Мүнөөнэй залуушуул (залуушуулһаа байтагай дүндуур наһанайшье хүнүүд) урданай буряадууд танхаар, оопуураар юу хэдэг байһан юм гэжэ мэдэхэшьегүй байжа болохо. Саг жэлэй ошоходо, үгын удхашье үе үедөө тааран хубилдаг ёһотой бшуу. Тиимэһээ мүнөөнэй зарим нютагта хэмжүүрээрээ томохон домбые **танха** гэжэ нэрлэдэг болонхой хэбэртэй агша. Харин нээмэл гал худхадаг ута түмэрые урдань **оопуур** гэжэ нэрлэдэг байһан байна. «Оопуур-клюка (для размешивания огня»), —гэжэ К. М. Черемисовэй словарь соо заагданхай. Үгышье һаа, **һээр шаалга** гээшэ урданай буряад зоной наадан байгаа. Һээрээ бүхэ болгохын тула нюрганайнь яһанай «шэхэнүүдые» урдандаа отолжорхидог байһан юм гэхэ. Эгээл тиимэ үшарые Цырен-Намжил Очирович зурагтаа харуулаа (**зураг харагты**).

Нэгэтэ Ц-Н. Очиров томо гэгшын тематическа альбом манда харуулаа һэн. Урданай буряадуудай ажаһуудалай зүйлнүүд хара бэхээр тон нарыар зураатай, угалза хээнүүдынь барлагдаһан шэнги гоёор харагдажа байгаа һэн.

Томошье, жэжэшье зурагуудтай альбомууд, далбагар ватманууд Ц-Н. О. Очировай архив соо олон даа. Илангаяа түүхэтэ темэдэ зурагдаһан зурагуудынь хүнэй нюдэ хужарлуулма.

Нютагайнгаа зоной уг гарбалай түүхэ домогые суглуулдаг, бэшэдэг гэжэ дэрэ халта дурдагдаа һэн. Нютагайнгаа нэрэнүүдые тайлбарилһан аман үгын зүйлнүүдые бэшэжэ абаһаниинь һонин юм. Жэшээнь, «Могсохон» гэжэ үгэ ааналаа бии болооб? Энээн тушаа нимэ домог үгэ нютагтань хэлсэгдэдэг байна.

...Арбан дүрбэн үеын саана Могсохон, Тураасгай гэжэ аха дүү хоёр байһан аха. Нютаг соогоо, суутай байһан гэ хадань нэрэнүүдынь нютагай нэрэнүүд боложо тодорһон байгаа бээ гэжэ Цэрэн-Намжил Очирович багсаана.

— Худанай түхэреэн соохи бүхы зоной уг гарбалые харуулһан альбом бэлдэжэ байгаа хүм даа. Хожомой түүхэшэдтэ хэрэгтэйшье болохо аалам гэжэ һанагшаб. Зариманайнь угые саада захань 18 үе хүрэтэр «ухашалаа» гээшэб. Юрэнхыдөө, 8—9 үе хүрэтэр дамжуулан, угай түүхые харуулхаар байна. Хэн нэгэнэйхи 5—6 үеһөө саанша гарахашьегүй байна даа, — гэжэ уран зурааша-этнограф хөөрөө бэлэй.

Тинхэдээ Цэрэн-Намжил Очирович минии лэ хүнүүдэй уг түүхые залгуулнагүй, харин домогтойнь, дуунуудтайнь бэшэһэн байна. Жэшээнь, Дунда-Худанай баян айлай басаган баһал баян хүндэ—заседатель Цэдэндоржодо хадамда гараха болоһон гээ. Энэ хүнэйнь ара нэрэ — Гүмэй. Тингээд бүри баян — ондоо хүндэ — дүүмын бэшээшэ Бамбайн Цэрэн гээшэдэ үгтэбэ һэн ха. Тинхэдээ тэрэ басаган (али нютагайнь зон гү?) нигэжэ дуулаа:

Буугаа-буугаа хулыень
Боожынш морндо
бодогшогүйб.
Бодонгууд Мангсэн
Гүмэйе
Болзолдохо нүхэртэ
бодогшогүйб.
Сабшуу-сабшуу хулыень
Шаргынш морндо
бодогшогүйб
Садаатил Мангсэн Гүмэйе
Самуурха нүхэртэ
бодогшогүйб.

Садаатил гээшэнь заседатель гэһэн үгэ ааб даа. Баян уладай абари зангые энэ дуун тон мэргэнээр харуулна бэшэ гү? Тинхэдэ нүгөөдэ нүхэрөө басаган нигэжэ магтаа:

Анаа дүүмын ахалагша
Абахам намай гэжэ
байна, —
Аба эжын буян гү,
Айдар наһанайм таалаан
гү?
Эрхүү дүүмын ахалагша
Эрихэм намай гэжэ
байна, —
Эжы абын буян гү,
Энэ наһананм талаан гү?

Ёһотойр мүлжэгшэ ангинн түлөөлэгшэ, зөөриин хумхаада эдигдэһэн лэ эхэнэр нигэжэ һунгаһан нүхэртөө урбажа, бүри баян хүнине шэлэһэн байха.

Хизаар ороноо шэнжэлгэ, этнографи, аман зохёол Цэрэн-Намжил Очировичай бүхы шуналынь болонхой гэхэдэ болохо. Дайнай урда тээ педучилищи, дүүртээд, эхин һургуулида баншалһан, 5—6-дахи классуудта ород хэлэ зааһан, совхоздо ажаллаһан хүн. Мүнөө пенсидэ гараад байхадаа, бүхы сүлөөтэй сагаа дуратай, ажагдаа зорюулха аргатай болоо.

1972 ондо Могсохон нютагтаа хизаар ороноо шэнжэлгын һайн дуранай музей эмхидхэһэн байна. Нютагайнгаа урданай ба мүнөөнэй түүхэдэ хабаатан материалнуудые яһала суглуулжа, зурагуудые зуража, тэрэ музейдээ бэлэглэһэн юм.

Цэрэн-Намжил Очиров — олоной эсэгэ. Дүрбэн басага, хоёр хүбүү өөдэнь болгоод, мүнөө юһэн аша, зээнэрээ үргэлсэжэ байдаг.

— Хүн гээшэ наһан соогоо амжалташье туйладаг, алдуушье хэдэг юм. Зүгөөр алдуушье хадаа хүнине наһанайнь гол замһаа хадууруулха ёһогүй. Архитай нүхэсэжэ хулгай худалтай холбоорилгоо һаа, ямаршье хүн һалаха үйлэтэй юм. Ондоо алдуунуудаа хүн заваха. Харин архиниша хүн бэеэ доройтуулха, нэрэеэ хухарха, бэеэ муудхааха. Хулгайша, худалша хүнине хамаг зон шоо үзэхэ, шобто хараха, — гэжэ Цэрэн-Намжил Очирович аалин намдуугаар үбгэн хүнэй үнэтэй сэнтэй һургаал хэлээ һэн.

Ц. ДОНДОГОЙ.

РЕДАКЦИЙАА: урданай буряадуудай ажаһуудалтай темэдэ зурагдаһан зурагуудай фото бүлгэ-бэшинуудые Ц-Н. О.Очиров манда дуратайгаар оргиихой. Тэрэ циклһээнь мүнөө хоёрыень укшаг эрэ: ан аралда барлабабди.

БАЗАР РИНЧИНОГОЙ НЭРЭМЖЭТЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Игалтын 40 жэлэй ойн һайндэр соогуур Агын автономито округто дэмбэрэлтэ үйлэ хэрэг болоо гэжэ республикын олониитэдэ дуулгаха дуран хүрэнэ. Юун бэ гэхэдэ, Агын педучилищида Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой нэрын олгогдоһон тухай Россин засагай дээдын зургаанай шиидхэбэри тунхаглагдаа.

Дайнай урда тээ Базар Ринчино энэ училищине дүүргэжэ гараад, Зудхэлн нютагта багшалһан байна. Дайнай эхилхэдэ, залуу багша Эсэгэ ороноо хамгаалхаяа мордоод, хархис гитлеровецүүдтэй баатарлигаар дайлалдаа. Дүлэтэ патриот хүбүүн түрэл дайдынгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн юм. Фашизмтай дайлалдахадаа, баатар габьяа харуулһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Советэй Указаар тэрээндэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Агын педучилищи хадаа эхин һургуулинн багшанарые, ахалагша пионервожатануудые бэлдэдэг. Училищие дүүргэжэ гарагшад соohоо РСФСР-эй габьяата багшанар, ажахын бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд урган гараһан ба мүнөөшье гарадаг.

Республикын зүүн нютагуудай түлөөлэгшэд соohоо Агын педучилищие дүүргэжэ гараад, нютагтаа амжалтатайгаар хүдэлдэг нүхэд олон байха. Мүнөөшье Буряадһаа хэдэн хүбүүд, басагад һурана. Юрэдөө, республикын багшанарай национальна кадрые бэлдэхэ хэрэгтэ Агын педучилищи өөрынгөө бага бэшэ хубитые орууулалсаһан гэбэл, алдуу болохогүй.

Д. РИНЧИНОВ,
Агын педучилищин багша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ухаалаг зохёогшо, хубитаяа арьбадхаа» — түрүү бэшэг. Мал ажахыда — тэжээлэй найдаэтай база. «Прибайкалин ёһоор үгөөнэй хоол барилга» — шалгалтын бригадын материал. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Нөөсэ арга боломжонуудые бэдэрэлгые хүтэлбэрилхэ» — А. Климовэй статья. Элбэг бараа — арад зондоо. «Бэрхэшээлнүүдэй урда» — Ю. Скребковой статья. «Ямар асуудалаар зүблөөн болоноб?» — В. Петрунинн статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Шэтын областной драмын театрай гастрольнууд. «Удха түгэлдэр, хүхюун» — А. Хабеевагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Горнын абяан доро» — Л. Квактунай статья. Хүн ба байгаали. «Зунай эгээл ута үдэрнүүдтэ» — Д. Смирновой статья.

Түдамшуу

АРХИТАЙ АЯГЫН АМҺАР ЗУУГААД...

Түрэн түрымнай түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан эршэтэ ажал мүнөө хаа ааналгүй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрнэ. Колхоз, совхозуудай ажаллашад, үйлэдбэриингээ бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, мүн улад зоной ажаһуудалые улам бүри болбосон болгохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулна гээшэ.

Илангаяа «Архидалга болон алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» засагай дээдын зургаануудай тогтоолой һүүлээр ниитэ-политическэ удха шанартэй үргэн дэлисэтэй хүдэлмэри хэгдэнэ, эрид шууд хэмжээнүүд абтана. Тиин хаа ааналгүй ажалша коллективүүдтэ партийна, профсоюзай болон хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанууд үнгэргэгдэнэ. Гэбэшье архи уужа, хуули буса ябадал хэдэг үшар үшөөл үзэгдэнөөр.

Энэ һарын эхээр Хориин районой хэдэ хэдэн ажахынуудаар ажалайнгаа хэрэгээр ябахадаа, архидалга болон алкоголизмые һэргылхэ, тэрэниие усадхан зайсуулха зорилготой тэмсэл үшөөл һуулаар ябуулагдана гэжэ ойлгобоб. Тэдэ бүгэдые балшыса гэршэлхэ жэшээнүүдые эндэ дурдалтай байна.

Хүрбын леспромхозой барилга-заһабарилгын участогай долоон модошо дархашуул Бага-Хүрбэ һууринда багтаамжатайхан гараж бариха болобо ха. Хэдэн хоногоор тиишэ ошожо байрлаха болоһон долоон дархашуулай гэр бүлэнэр хүнһэ хүшьень яндайтар бэлдэжэ үгөө һэн. Тезд ябаха дээрээ тэдэнэр магазин хүрэжэ, толгой тоолон «хоолойгоо тоншоод», нэгэ нэгэшэл архи абаха гэлсэбэ. Хэлсээшээ хүсэлдүүлжэ, хүл жорхой суглараад. «ЗИЛ-157» түхэлэй ашаанай автомашинада һуунхай, леспромхозойнгоо түбһөө табилуулба. Холошье ошоогүй, хүтэл дээрэ гараад лэ, ами аминдаа архинуудаа гаргажа, олзотой урагшатай ябахын урманда «орон дэлхэйн эзэд, хатадта» сэржэм үргөөд, уужа, ундалжа ороо һэн. Тэдэнэртэй суг ябаһан хүтэлбэрилэгшэнь, леспромхозой барилга-хабсаралгын участогые даагша Л. М. Мужикбаев өөрөө архи уугаашьегүй һаа, өөрынгөө мэдэлэй хүнүүдэй ажалда зорижо, аян харгыда ябатараа, архидалга эмхидхэхэдэнь хорёогүй, амияа хараад лэ, хажуу талаһаань ажаглажа һууһан байба. Энэл үедэнь автомашинын жолоошон Афанасьев Виктор хүйхэрынь дарга ноёнһоо далдаханаар һанаатай, каподоо нээжэ мотоороо шэншэлээшэ болоод, самсаалтай халима шинадаа һуужа, замаа үргэлжэлүүлбэ. Хашалан, яарал юун байхаб, энэ хара хүбшын харгыдэ ааналаа милиционер. тэрэ мүртөө ГАИ байхаб гэһэн бодоолоор архи заллиһан Афанасьев гүйлгэжэ ябаһаар, ташаган газарта жолоогоо алдажа, захадуулһагүй болоһон «ЗИЛ» харгын захын кювет соогуур зоргоороо жороолоод, заха дэзгүүрнь һүрэжэ гарахадаа, саада бэедэнь сальто хээд, ула мөөрөөрөө өөдөө хаража үеэдэшэбэ. Зол болоходоо, тэндэ ябаашадай хэнииньшье хосороогүй, харин дээрэ һууһан долоон хүйхэрэй гурбаниинь хүндөөр гэмтэжэ, больницада орохо баатай болоо һэн.

Энэ үшар хадаа «Архидалга ба алкоголизмые зайсуулан усадхаха хэмжээнүүд тухай» партийн ЦК-гай баталан абаһан тогтоолой, мүн энэ талаар СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Советүүдэй Указай хүсэндөө ороһоной һүүлээр болобо ха юм. Гэбэшье мүнөө болотор энэ уршагта ушар тухай Хүрбын леспромхозой коллектив дотор шанга хөөрэлдөөнэй болоодүй байһыень гайхамаар. Тушаалта дарга Л. М. Мужикбаев өөрынгөө мэдэлэй хүдэлмэришэдэй нюдэн доронь архи стакан салгидуулан барин, сагаан архи хүнтэрүүлжэрхибэ.

Тиигэһээршье шиилагар зээрдэ шарайтайнууд шуурхатай сортоотой болоод, мадалга эмхидхэжэ байхые хаража байгаад, «шэхэ дулии, нюдэ балай» һууһаниинь мүн лэ гайхалтай байна. Тиимэһээ Л. М. Мужикбаев архидаагын гэмээр болоһон усалта лов Василий, Шилов Владимир, Галсанов Түмэн. Хориин совхозой механизатор Цырендоржиев Сергей — хамтадаа гушаад хүйхэршүүл архи залгин сэнгэжэ, тэнэг болохын һорилго хэжэ, гудамбаралдажа ябаһаар, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан, яла амсаһан байха.

Эндэ дурдагдаһан хатуу харатай ханиха дуратайшуул хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, хүршэ хүбөө һуудаг айл зонойнгоо урда зэмээ мэдэрээ гэхэ гүт? Үгы даа! Тиимэ юумэн болоогүй. «Архи тархи бараха» гэдэгтэл ажалай, һуудал байдалай гурим журам эбдэһэн хэрэг олониитын урда шүүмжэлэгдэбэл, бусадташье ойлгуулгамжын удхатай, ёһоорхон лэ жэшээ боложо үгэхэ байгаал!

Анаагай, Хориин совхозуудай дирекци, партком болон профкомууд архидалгатай тэмцэхэ тухай зохисотой тогтоолнуудые суглаанууд дээрээ баталбашье, тэдэнээ бэелүүлхэ талаар шиидхэхы удхатай эрид шууд хэмжээнүүдые үшөөл абанагүй. Саарһан дээгүүр бэшэгдэнэн тогтоолнуудайнь али эзэрээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хиналта хэгдэнэгүй.

Ажалша коллективүүдэй урда «Архи — ами наһанай дайсан» гэһэн асуудалаар лекци, хөөрэлдөөнүүд хомор үнгэргэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ районой медицинын хүдэлмэрилэгшэд саашадаа өөнэдынгөө хубитые оруулха эзэргэтэй.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые эхиннээнь шалгажа усадхаха талаар арадай депутадуудай Хориин районно Советэй гүйсэдком баталан абаһан хэмжээ ябуулганнуудаа бодотоор, эрид шууд бэелүүлхэ бээ гэжэ найдагдана.

Районой түб Хори. Улаан-Одон, Анаа гэхэ мэтын һуурин, тосхонуудаар ябахада, мүн лэ ажалай үедэ архитай аягын амһар зууһан һоттуушуул дайралдана. Тиин Анаагай совхозой токарь Евдокимов Борис, слесарь Дугаржапов Баир, хонишон Бадмацыренов Даба, «Межсовхозлесхозой» хүдэлмэришэд Козлов Василий, Шилов Владимир, Галсанов Түмэн. Хориин совхозой механизатор Цырендоржиев Сергей — хамтадаа гушаад хүйхэршүүл архи залгин сэнгэжэ, тэнэг болохын һорилго хэжэ, гудамбаралдажа ябаһаар, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаһан, яла амсаһан байха.

Эндэ дурдагдаһан хатуу харатай ханиха дуратайшуул хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, хүршэ хүбөө һуудаг айл зонойнгоо урда зэмээ мэдэрээ гэхэ гүт? Үгы даа! Тиимэ юумэн болоогүй. «Архи тархи бараха» гэдэгтэл ажалай, һуудал байдалай гурим журам эбдэһэн хэрэг олониитын урда шүүмжэлэгдэбэл, бусадташье ойлгуулгамжын удхатай, ёһоорхон лэ жэшээ боложо үгэхэ байгаал!

Анаагай, Хориин совхозуудай дирекци, партком болон профкомууд архидалгатай тэмцэхэ тухай зохисотой тогтоолнуудые суглаанууд дээрээ баталбашье, тэдэнээ бэелүүлхэ талаар шиидхэхы удхатай эрид шууд хэмжээнүүдые үшөөл абанагүй. Саарһан дээгүүр бэшэгдэнэн тогтоолнуудайнь али эзэрээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хиналта хэгдэнэгүй.

Ажалша коллективүүдэй урда «Архи — ами наһанай дайсан» гэһэн асуудалаар лекци, хөөрэлдөөнүүд хомор үнгэргэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ районой медицинын хүдэлмэрилэгшэд саашадаа өөнэдынгөө хубитые оруулха эзэргэтэй.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые эхиннээнь шалгажа усадхаха талаар арадай депутадуудай Хориин районно Советэй гүйсэдком баталан абаһан хэмжээ ябуулганнуудаа бодотоор, эрид шууд бэелүүлхэ бээ гэжэ найдагдана.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08 зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03486. Заказ № 149. Индекс 04649.

Редактор Р. Б. ГАРМ